

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 98/17

Luksemburg, 14 września 2017 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-372/16
Soha Sahyouni / Raja Mamisch

**Zdaniem rzecznika generalnego Henrika Saugmandsgaarda Øe rozwody prywatne
nie są objęte zakresem stosowania rozporządzenia „Rzym III”**

*W każdym razie owo rozporządzenie w sprawie prawa właściwego dla rozwodu nie umożliwia
uznania ważności takiego rozwodu, gdy wskazane prawo obce jest dyskryminujące*

Raja Mamisch i Soha Sahyouni posiadający zarówno obywatelstwo syryjskie, jak i niemieckie mieszkają obecnie w Niemczech.

Ponieważ w 2013 r. R. Mamisch zamierzał rozwiązać związek małżeński, jego przedstawiciel wygłosił wymaganą formułę przed sądem religijnym w Syrii, który stwierdził rozwód małżonków. Chodzi o rozwód „prywatny”, jako że nie opiera się on na orzeczeniu o charakterze konstytucyjnym sądu lub innego organu publicznego, lecz na oświadczeniu woli małżonków, w niniejszym przypadku jednostronnym, po którym organ zagraniczny wydał jedynie orzeczenie deklaratoryjne. Następnie S. Sahyouni podpisała oświadczenie, w którym stwierdziła, że otrzymała wszystkie świadczenia należne jej zgodnie z ustawodawstwem religijnym na mocy umowy małżeńskiej i rozwodu, który nastąpił na podstawie jednostronnej woli męża, i w konsekwencji zwalnia go ona z wszelkich ciężących na nim obowiązków.

Raja Mamisch złożył wówczas w Niemczech wniosek o uznanie rozwodu, który prezes Oberlandesgericht München (wyższego sądu krajowego w Monachium) uwzględnił, stwierdzając w szczególności, że rozporządzenie „Rzym III” w sprawie prawa właściwego dla rozwodu¹ obejmuje ten rodzaj wniosków i że na mocy tego rozporządzenia do rozpatrywanego rozwodu ma zastosowanie prawo syryjskie.

Soha Sahyouni zakwestionowała to uznanie rozwodu przed Oberlandesgericht München, który skierował do Trybunału Sprawiedliwości szereg pytań dotyczących wykładni rozporządzenia Rzym III.

W dzisiejszej opinii rzecznik generalny Henrik Saugmandsgaard Øe wskazał przede wszystkim, że w rozporządzeniu Rzym III określono normy kolizyjne mające zastosowanie w dziedzinie rozwodu w uczestniczących państwach członkowskich², nie regulując uznania wydanych już orzeczeń dotyczących rozwodu. Niemniej jednak rozporządzenie to stosuje się pośrednio w niniejszym przypadku i jego wykładnia jest zatem użyteczna w zakresie, w jakim prawo niemieckie odsyła do niego w celu określenia prawa właściwego w ramach postępowań sądowych dotyczących uznania rozwodów prywatnych orzeczonych za granicą.

Natomiast rzecznik generalny jest zdania, że wbrew temu, co założył prawodawca niemiecki, rozporządzenie Rzym III nie obejmuje rozwodów ogłoszonych bez wydania konstytucyjnego orzeczenia sądu lub innego organu publicznego, takich jak rozwód wynikający ze złożonego przez małżonka jednostronnego oświadczenia zarejestrowanego przez sąd religijny. Przedstawił on powyższy wniosek po uwzględnieniu w szczególności prac

¹ Rozporządzenie Rady (UE) nr 1259/2010 z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej (Dz.U. 2010, L 343, s. 10).

² Przy uwzględnieniu, że rozporządzenie Rzym III wdraża wzmocnioną współpracę, aktualnie ma ono zastosowanie jedynie w Belgii, Bułgarii, Niemczech, Grecji, Hiszpanii, we Francji, Włoszech, na Łotwie, Litwie, w Luksemburgu, na Węgrzech, Malcie, w Austrii, Portugalii, Rumunii i Słowenii.

przygotowawczych do tego rozporządzenia oraz faktu, że prawodawca Unii zamierzał, by zakres stosowania omawianego rozporządzenia był spójny z zakresem stosowania rozporządzenia „Bruksela II bis” dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich³.

W razie, gdyby Trybunał orzekł, że rozwody prywatne są objęte rozporządzeniem Rzym III, rzecznik generalny przedstawił stanowisko dotyczące wykładni art. 10 tego rozporządzenia, zgodnie z którym sąd uczestniczącego państwa członkowskiego powinien stosować własne prawo krajowe, gdy właściwe co do zasady prawo obce przewiduje odmienny dostęp do rozwodu w zależności od płci danego małżonka. W tym względzie rzecznik generalny wskazał, że zdaniem Oberlandesgericht München w prawie syryjskim nie przyznano małżonce takich samych uprawnień w zakresie dostępu do rozwodu jak te przysługujące małżonkowi.

Rzecznik generalny jest przede wszystkim zdania, że kwestia, czy przewidziany w prawie obcym dostęp do rozwodu skutkuje dyskryminacją, powinna być oceniana w sposób abstrakcyjny, a nie w sposób konkretny w świetle okoliczności danej sprawy. A zatem wystarczy, że właściwe prawo obce skutkuje dyskryminacją ze względu na swoją treść, aby odstąpić od jego stosowania. Prawodawca Unii uznał bowiem, że rozpatrywana dyskryminacja – a mianowicie dyskryminacja ze względu na płeć danego małżonka – posiada taką wagę, że powinna doprowadzić do bezwzględnego odrzucenia, bez żadnej możliwości odstępstwa w konkretnym przypadku, całego prawa, które w przeciwnym razie powinno być właściwe.

Następnie rzecznik generalny rozpatrzył, czy fakt, że dyskryminowany małżonek ewentualnie zgodził się na rozwód, umożliwia sądowi krajowemu nieodstępowanie od zastosowania prawa obcego – pomimo jego dyskryminującego charakteru – i w konsekwencji zastosowanie tego prawa.

Zdaniem rzecznika generalnego na powyższe pytanie należy udzielić odpowiedni przeczącej. Reguła wskazana w art. 10 rozporządzenia Rzym III, która opiera się na wartościach uznawanych za fundamentalne, ma bowiem bezwzględny charakter i jest zatem umiejscowiona, zgodnie z wolą prawodawcy Unii, poza sferą, w ramach której dane osoby mogą swobodnie zrezygnować z ochrony przysługujących im praw.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. 2003, L 338, s. 1).